

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Тимченко Марини Юрївни
«Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами
художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта
(за спеціалізаціями)**

Актуальність теми дисертації. Інтенсивний розвиток техносфери людської цивілізації зумовлює значний інтелектуальний прогрес суспільства. За таких умов процес соціальної стратифікації висуває нові вимоги до праці та до людини як до ключового чинника розвитку соціуму, коли домінуючим типом роботи стає не структурно інтегрована, а індивідуальна, переважно інтелектуальна, креативна, професійно досконала творча діяльність.

За нинішніх умов розвитку соціально-культурного процесу в суспільстві дизайн, як новий вид художньо-проектної професійної діяльності, відіграє важливу роль у створенні цілісного освітнього середовища для підвищення рівня конкурентоспроможності промислової продукції, предметів широкого вжитку тощо.

Розв'язання проблеми формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів певною мірою заповнює прогалини в культурно ціннісній сфері дизайну і сприяє створенню науково обґрунтованої концепції розвитку дизайн-освіти в умовах суперечливих тенденцій девальвації традиційних базових цінностей. Одночасно з цим закладаються основи для розробки інноваційних педагогічних технологій у підготовці кваліфікованих дизайнерів. Завдяки таким новаціям має бути встановлений баланс між художньо-естетичною і промислово-технічною складовою професійної підготовки майбутнього спеціаліста.

Державні документи, які регулюють освіту в країні, а саме: Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.), «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») (1993 р.), Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), концепція «Нова українська школа» (2016 р.), Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020 р.), «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021року» (2012 р.), «Про внесення змін до стандарту вищої освіти зі спеціальності 022 дизайн для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти» (2022 р.), «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» (2021 р.) – окреслюють вирішальні стратегії розвитку вітчизняної освіти. Розв'язання проблеми формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів певною мірою заповнює прогалини в культурно-ціннісній сфері дизайну і сприяє створенню науково обґрунтованої концепції розвитку дизайн-освіти в умовах суперечливих тенденцій девальвації

традиційних базових цінностей. Одночасно з цим закладаються основи для розробки інноваційних педагогічних технологій у підготовці кваліфікованих дизайнерів. Завдяки таким новаціям має бути встановлений баланс між художньо-естетичною і промислово-технічною складовою професійної підготовки майбутнього спеціаліста.

Проведений аналіз та узагальнення психолого-педагогічних факторів щодо проблемного поля дослідження дозволяють визначити наявність таких суперечностей між:

- запитом суспільства в нестандартних і креативних особистостях та недостатнім рівнем сформованості творчих здібностей у майбутніх дизайнерів;

- потребою вивчення факторів впливу на формування творчих здібностей здобувачів закладів вищої освіти, зокрема майбутніх дизайнерів, та недостатнім використанням методів, форм і засобів, які забезпечують цей процес під час вивчення фахових дисциплін;

- наявністю в майбутніх дизайнерів потреби в розвитку творчих здібностей та недостатньою розробленістю інноваційних методик для формування позитивного результату;

- підвищеними вимогами до майбутнього дизайнера як фахівця та недостатністю розроблених форм, методів і засобів застосування художньо-проектної діяльності для формування творчих здібностей у процесі вивчення фахових дисциплін.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу було виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти» (РН №0110U002274). Тему дисертації затверджено вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 2 від 28.09.2018р.).

Достовірність та обґрунтованість одержаних результатів досягнута дисертанткою завдяки використанню значної кількості наукових джерел (370 найменувань, з яких 14 – іноземною мовою), здійсненню ґрунтовного аналізу об'єкта і предмета дослідження; активній апробації отриманих результатів на наукових конференціях (10 міжнародних, 4 всеукраїнських та 1 регіональній конференціях), якісному представленню результатів дослідження у наукових періодичних виданнях (21 публікація, з яких 19 – одноосібних); вибору поетапного впровадження моделі формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності.

Ступінь новизни основних результатів дисертації полягає в тому, що дисертація є системним дослідженням у педагогічній науці, присвяченим вивченню формуванню творчих здібностей майбутніх дизайнерів. Винесені автором на захист концептуальні положення мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Дисертаційна робота Марини Тимченко виконана самостійно, містить наукові положення та нові науково обґрунтовані теоретичні результати

проведених досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Зокрема здобувачкою:

- *вперше* науково обґрунтовано та розроблено модель формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін;

- *удосконалено* зміст і структуру творчих здібностей майбутніх дизайнерів та запропоновано шляхи їх формування на основі застосування художньо-проектної діяльності за допомогою впровадження розробленої моделі; уточнено і розширено понятійно-категоріальний апарат з предмета дослідження; проаналізовано сутність і взаємодію базових понять «творчі здібності», «формування творчих здібностей», «художньо-проектна діяльність», «формування творчих здібностей засобами художньо-проектної діяльності майбутніх дизайнерів»; виокремлено та конкретизовано структуру творчих здібностей дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності, що складається з концептуального, мотиваційно-потребового, контекстуального, практичного і результативного компонентів; визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, креативний, візуально-творчий, оцінювально-результативний), показники та охарактеризовано рівні (репродуктивний, реконструктивний, творчий) їх сформованості; встановлено систему форм, методів і засобів їх реалізації;

- *подальшого розвитку* набули наукові уявлення щодо процесу формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності.

Практична цінність результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні в освітній процес методики формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів на основі застосування засобів, методів, форм художньо-проектної діяльності; в розробці інструктивно-методичних матеріалів до лекційних і практичних занять; упровадженні в процес закладів вищої освіти методики підготовки майбутніх дизайнерів для формування творчих здібностей засобами художньо-проектної діяльності. Результати дослідження можуть бути використані в процесі викладання дисциплін художньо-естетичного циклу під час вивчення майбутніми дизайнерами фахових дисциплін.

Наукові праці, які відображають результати дисертації. Дисертанткою підготовлено й опубліковано 21 наукову працю (19 одноосібних), з яких: 5 статей у вітчизняних фахових журналах; 1 – у періодичному науковому виданні іншої держави (Чехія); 15 – у збірниках матеріалів конференцій та наукових праць. Опубліковані праці повністю відображають основні положення кожного з розділів дисертації.

Апробація основних результатів дослідження здійснювалася на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема, *міжнародних*: «Науково-Педагогічні школи: проблеми, здобутки та перспективи розвитку» (Житомир, 2018, заочна), «Актуальні проблеми вищої освіти: теоретико-методологічні та прикладні аспекти» (Бар, 2019, очна), «Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути» (Київ, 2020, заочна), «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» (Суми, 2020, заочна), «Шляхи розвитку науки в

сучасних кризових умовах» (Київ, 2020, заочна), «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії» (Київ, 2020, заочна), «Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій» (Київ, 2021, заочна), «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх фахівців до інноваційної діяльності» (Житомир, 2021, заочна); *всеукраїнських*: «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: методична спадщина педагога в контексті ідей Нової української школи» (Київ, 2019, заочна), «Макаренківські читання» (Суми, 2020, заочна), «Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи» (Запоріжжя, 2020, заочна), «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій» (Глухів, 2021, заочна); *регіональних*: «Компетентнісні засади освітнього процесу в умовах діяльності наукових шкіл: вітчизняний та міжнародний досвід» (Житомир, 2018, заочна), *науково-методологічних семінарах*: «Компетентнісні засади освітнього процесу в умовах діяльності наукових шкіл: вітчизняний та міжнародний досвід» (Житомир, 2018, очна), «Цифрові відкриті системи у розвитку інформаційно-дослідницької компетентності аспірантів і молодих учених» (Житомир, 2019, очна); науково-методологічних семінарах кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, 2018-2022).

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Структура дисертації ретельно продумана, логічно побудована, складається зі вступу, трьох розділів, кожен із яких характеризується певним внеском у формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 354 сторінки, основний текст дисертації викладено на 250 сторінках. Текст роботи ілюстрований 20 таблицями та 10 рисунками, містить 10 додатків. Дисертація виконана грамотною українською мовою, науковим стилем викладення матеріалу, що характеризується точністю, логічністю, лаконічністю, зрозумілістю, зв'язаністю, цілісністю і завершеністю визначень і сформульованих думок.

Дисертаційна робота Марини Тимченко за рівнем наукової новизни, систематизації матеріалу, висновками та пропозиціями є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням. Зміст дисертації відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Робота виконана в межах заявлених теми, мети й завдань, а апробована методика формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін є вагомим внеском у розроблення теоретичних і практичних засад підготовки висококваліфікованого фахівця-дизайнера.

Зміст, структура, оформлення та кількість публікацій здобувачки відповідають наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та пунктам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої

ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022 р.).

Дані про відсутність текстових запозичень і порушень академічної доброчесності. Дисертаційну роботу перевірено на наявність плагіату за допомогою веб-ресурсу «StrikePlagiarism» в інформаційно-обчислювальному центрі Житомирського державного університету імені Івана Франка. Результати перевірки показали 9,7% запозичень.

Наукова робота Марини Тимченко є результатом самостійних досліджень здобувачки, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів запозичень без посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності.

Висновок. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлено основні результати наукового дослідження, та з урахуванням результатів фахового семінару кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка визначено, що дисертація Марини Тимченко є завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведеного здобувачкою дослідження, що сприяють формуванню творчих здібностей майбутніх дизайнерів.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленої кваліфікованої наукової праці на правах рукопису та виконано здобувачкою особисто. У дослідженні одержано нові науково обґрунтовані й достатньо апробовані теоретичні й практичні результати в галузі освіти, що в сукупності є суттєвими для професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах освіти в умовах інформаційного суспільства, де майбутній дизайнер має володіти теорією та практикою для організації художнього проектування дизайнерських продуктів відповідно до суспільно зумовлених вимог споживачів і стандартів якості.

Дисертація Марини Тимченко «Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», пунктам 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова КМУ № 44 від 12.01.2022 р.) та рекомендується для подання до розгляду і захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуюча:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та управління
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

Олена АНТОНОВА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів Житомирського
державного університету
імені Івана ФРАНКА

Handwritten signature of the Head of the HR Department.